

ANALIZA NAČRTOVANIH PROSTORSKIH POSEGOV V OBALNEM PASU SLOVENIJE Z VIDIKA PREOBRAZBE OBSTOJEČEGA STANJA

Gregor ČOK

Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo, Zoisova 12, 1000 Ljubljana, Slovenija
e-mail: gregor.cok@fgg.uni-lj.si

Andrej MLAKAR

Studio mediterana, Pittonijeva 9, 6310 Izola, Slovenija
e-mail: studio.mediterana@siol.net

Manca PLAZAR

Manca Plazar s.p., urbanistična in arhitekturna dejavnost, Vinjole 34, 6320 Portorož, Slovenija
e-mail: manca.plazar@gmail.com

Blaž REPE

Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana, Slovenija
e-mail: blaz.repe@ff.uni-lj.si

IZVLEČEK

Na območju slovenskega obalnega pasu potekajo različni procesi načrtovanja. Na nacionalni ravni se pripravlja pomorski prostorski načrt za območje morja in obale, na lokalni pa nova generacija občinskih prostorskih aktov. V tem okviru so ključnega pomena posamezni interesi, njihovo usklajevanje in posledična prostorska materializacija. V raziskavi smo z deskriptivno in primerjalno metodo evidentirali obstoječe stanje v prostoru ter identificirali aktualne investicijske pobude. S podrobnejšo analizo smo opredelili njihove programske in prostorske značilnosti. Ugotovili smo, da gre v večini primerov za interes umeščanja turistične infrastrukture, ki sledi aktualnim poslovnim trendom. Velik obseg predvidenih projektov odpira vprašanja o širšem javnem interesu v tem območju in dilemo o prevladi zgolj ene dejavnosti na račun drugih.

Ključne besede: obalni pas, prostorske oblike, posegi v prostoru, proces načrtovanja, javni interes

ANALISI DEGLI INTERVENTI SPAZIALI PIANIFICATI NELLA ZONA COSTIERA DELLA SLOVENIA DAL PUNTO DI VISTA DELLA TRASFORMAZIONE DELLA SITUAZIONE ESISTENTE

SINTESI

Nell'area della fascia costiera slovena si svolgono vari processi di pianificazione. A livello nazionale è in corso la preparazione del piano nazionale dell'ambiente marino. A livello comunale si progettano nuovi piani territoriali. In questo contesto, gli interessi individuali si pongono fondamentali, il loro coordinamento e le conseguenze nell'ambito di materializzazione nell'ambiente. Nella ricerca abbiamo registrato lo stato dello spazio esistente con un metodo descrittivo e comparativo inoltre abbiamo identificato gli attuali incentivi agli investimenti. Con un'analisi più dettagliata, abbiamo definito il loro programma e le caratteristiche territoriali. Si può dedurre che nella maggior parte dei casi si tratta di localizzare l'infrastruttura turistica che segue le attuali tendenze commerciali. L'ampia scala dei progetti previsti solleva interrogativi sull'interesse pubblico più ampio dell'area e il dilemma del dominio di una sola attività a scapito di altre.

Parole chiave: fascia costiera, forme territoriali, interventi territoriali, processo di pianificazione, interesse pubblico

UVOD

Obalni pas je območje, v katerega gravitira veliko število interesov. V njem se srečujeta morje in kopno kot dve prostorski entiteti z različnimi potenciali, ki določajo rabo zemljišč in način izvajanja posameznih dejavnosti v prostoru. Med ključne razvojne omejitve sodi ekološka občutljivost morskega okolja in fizična izoblikovanost obale. Zaradi ambientalne in gospodarske privlačnosti se v njem čedalje bolj soočata tudi javni in zasebni interes.

Slovenija zavzema manjši del obale severnega Jadrana. Prav zaradi omejene dimenzije in hkrati velikega gospodarskega, kulturološkega in ekološkega potenciala gre za prostor izjemnega pomena tako v lokalnem kot širšem nacionalnem smislu. Dolgotrajna prisotnost dejavnosti, povezanih z morskim okoljem, je v njej izoblikovala posebno prostorsko identiteto. Že Melik (1960) je temu prostoru določil stični, križiščni in prehodni značaj. V upravno- politični in planerski terminologiji ter kasneje tudi v širši javnosti se je po 2. svetovni vojni uveljavilo ime Obala (slovenska Obala), kot širši prostor vključno s priobalnimi zemljišči in oddaljenim zaledjem. Z vidika sprememb, ki jih je ta prostor doživljal, je ime razumljivo, vendar zgrešeno, saj se je urbanizacija usmerjala skoraj izključno na obalna mesta, kraji v zaledju pa so postali območje odseljevanja, stagnacije in vir delovne sile za razvijajoča se gospodarska središča ob morju (Ogrin, 2012). Prostorska identiteta je še v sedanosti močno vezana na pojme Obala, Primorska in Istra (Rožac Darovec, 2003) ter tudi na kraj oziroma občino bivanja (Kerma & Plešec, 2001).

Današnji obalni pas zaznamuje preplet naravnih in grajenih obalnih sekvenc (Bricelj, 2003) in predstavlja sintezo hidroloških, krajinskih in antropogenih dejavnikov (CAMP, 2005).¹ Različne rabe prostora so obalno linijo v preteklosti pretežno utrjevale z namenom zagotavljanja učinkovitega dostopa do morja ali omejevanja vplivov morja na urbano okolje. Med tradicionalne posege v prostoru sodi zagotavljanje tehnoloških pogojev za izvajanje dejavnosti pomorskega prometa (Ažman Momirski, 2015), ribištva in obrambe, v sodobnem času pa načrtovanje posegov sledi potrebam varstva naravne in kulturne dediščine, turizma in rekreacije (Miculinič et al., 2018; Ažman Momirski, 2017). Tudi pri nas postaja aktualno raziskovanje pomena obalnega pasu pri omejevanju negativnih posledic podnebni sprememb na urbano obalno okolje (Suau et al., 2015).

Zavedanje o ekoloških in družbenih tveganjih pri rabi morskega okolja je že pred desetletji vzpod-

budilo potrebo po oblikovanju ustreznega pristopa pri načrtovanju dejavnosti v obalnem pasu (Taussik, 1997; Traveria Pinto, 2004; Maes, 2008). Na mednarodni ravni so bile za območje Sredozemlja sprejete številne zaveze,² ki posamezne države usmerjajo k zavestnemu varovanju in trajnostnemu upravljanju morja in obale. Med ključne akte sodi Barcelonske konvencija (1975), ki predstavlja temeljna izhodišča za trajnostno upravljanje morskega okolja in razvoj pomorskega prostorskega načrtovanja. Na njeni podlagi ter na podlagi vseh kasnejših dokumentov sta bila v minulemu desetletju sprejeta Protokol o celovitem upravljanju obalnih območij v Sredozemlju (ICZM – Protocol on Integrated Coastal Zone Management in the Mediterranean (2008)) ter Direktiva o pomorskem prostorskem načrtovanju (PPN Direktiva 2014/89/EU). Ta dva akta podrobneje izpostavljata potrebo po usklajenem načrtovanju dejavnosti na kopnem in morju ter potrebo po participativnem načrtovanju (González-Riancho et al., 2009), prek katerega se lahko uveljavi javni interes.

V stroki in praksi se še vedno razvijajo različni pristopi za učinkovito upravljanje obalnih območij (Allmendinger et al., 2002; Olsen, 2003) s ciljem uravnoveženja gospodarskega, družbenega in okoljskega razvoja (Huggett, 1998). V njih je večkrat izpostavljeno vprašanje učinkovitosti uveljavitve javnega interesa nad zasebnim. To velja tako za območje Sredozemlja (Alfasi, 2009) kot tudi širše (Buanes et al., 2004; Verovšek & Čavić, 2017).

V strokovni razpravi se večkrat omenja potreba po natančnem prepoznavanju javnega interesa (Campbell & Marshall, 2002) ter pomislek o dejanski zmožnosti prostorskega načrtovanja in ali naj se javni interes sploh vključuje v ustrezno razpravo (Forester, 1993; Healey, 1997; Klosterman, 1980). Predhodno je treba javni interes ustrezno prepoznati in razumeti njegovo vlogo v procesu odločanja (Alexander, 2002) ter prepoznati deležnike kot nosilce javnega interesa (Buanes et al., 2004). Treby & Clark (2004) v smeri večje učinkovitosti posebej izpostavljata prav širino in intenziteto javne razprave ter potrebo po odmiku konvencionalnih praks načrtovanja k bolj fleksibilnim, ki lahko prepoznajo posamezne interese v prostoru.

Uresničevanje tako zasebnih kot javnih interesov v vsakem primeru spreminja podobo obalnih območij. Med aktualne izzive prostorskega načrtovanja sodi tudi odzivnost stroke in ostalih deležnikov na podnebne spremembe (O'Donnell & Gates, 2013) ter omejevanje potencialnih drugih konfliktnih situacij v procesu upravljanja dejavnosti, povezanih z morskim okoljem (Kay & Alder, 2005).

¹ CAMP: Program upravljanja z obalnim območjem, CAMP Slovenija (glej Gabrijelčič et al., 2005).

² UNEP – United Nations Environment Programme, MAP – Mediterranean Action Plan; MSDD – Mediterranean Strategy for Sustainable Development.

Obalni prostor na območju Slovenije se trenutno sooča s tremi, medsebojno soodvisnimi procesi prostorskega načrtovanja. Prvi proces je izdelava pomorskega prostorskega načrta (PPN), ki temelji na določbah direktive PPN in pogojuje rabo vodnih in kopnih zemljišč vseh štirih obalnih občin (Marsič, 2016). Drugi proces obsega izvajanje določb protokola ICZM, ki uvaja definicijo in dimenzijo obalnega pasu ter spremljajoče ukrepe, in to tako v okvir obstoječih prostorskih aktov kot v proces priprave novih (Bolčič, 2016). V tretji proces sodi priprava nove generacije občinskih prostorskih načrtov (OPN), s katerimi se bosta neposredno opredelila oziroma ponovno opredelila namenska raba in način urejanja priobalnih zemljišč (Čok, 2016).

V teh procesih se pripravljavci prostorskih aktov soočajo s številnimi izzivi in pobudami na področju planske in izvedbene opredelitve bodočega razvoja obalnega pasu (Čok & Bolčič, 2018). V naboru varstvenih in razvojnih interesov, ki gravitirajo v ožji obalni pas, se tako križajo interesi in smernice: a) lokalnih skupnosti in parcialnih deležnikov, b) nacionalni sektorski (razvojni in varstveni) interesi na področju rabe morja in obale, opredeljeni v Strategiji prostorskega razvoja Slovenije (2004), in c) mednarodne zaveze glede vzpostavitve celovitega načrtovanja na kopnem in morju ter zastopanosti javnega interesa, kot jih določata ICZM in PPN.

V tem okviru je treba z ustreznim pristopom in metodologijo: (1) na strateški ravni doseči splošni družbeni konsenz glede razvojne vizije prostora, (2) opredeliti nabor potencialnih posegov v prostor, ki sledijo razvojnim izhodiščem in ciljem, ter (3) na izvedbeni ravni pobude uskladiti z javnim interesom in formalnimi smernicami nosilcev urejanja prostora.

Glede na zelo omejene prostorske možnosti, veliko število interesov in pogoje varstva naravne in kulturne dediščine mora biti vsak nov poseg v prostor skrbno načrtovan in utemeljen. Sprejete odločitve bodo imele dolgoročne posledice za bodoče stanje v prostoru, zato je pri realizaciji posameznih pobud še posebej treba upoštevati (tudi) širši javni interes.

PROBLEM IN METODOLOGIJA

V Sloveniji je obalni pas referenčni primer soočanja razvojnih interesov (Čok, 2018). Pri izdelavi prostorskih aktov je treba usklajevati različne ravni načrtovanja, področne vidike in posledice, ki se neposredno zrcalijo tudi v namenski rabi zemljišč (Foški & Zavodnik Lamovšek, 2019). Obalne občine v fazi priprave OPN in PPN posedujejo veliko število investicijskih pobud za posege v prostoru, katerih

realizacija lahko kvalitativno nadgradi obstoječe stanje ali – nasprotno – omeji prisotne dejavnosti ter strukturno preoblikuje prostor v neželeni smeri. Pobude prihajajo tako iz zasebnega kot javnega sektorja. V procesu načrtovanja je ključni izziv nabor kriterijev, na podlagi katerih se posamezna pobuda umesti v razvojne strategije in posledično realizira ali se z ustrežno utemeljitvijo zavrne. Upoštevanje vseh aktualnih pogojev (ZureP-2, ICZM, PPN idr.), ki narekujejo postopke sprejemanja aktov, je poseben strokovni in politični izziv. Posledice sprejetih odločitev bodo trajno spremenile stanje v prostoru in z umestitvijo določene rabe tudi formalno omejile možnosti za potencialno umeščanje ostalih. Na ta problem opozarjajo tudi že predhodno izdelane študije (CAMP, SHAPE,³ SUPREME),⁴ ki so bile usmerjene v izvajanje načel trajnostnega načrtovanja v obalnem pasu. V tem okviru so pomembna naslednja raziskovalna vprašanja:

- Kakšen je obstoječi delež pozidanih in nepozidanih površin v obalnem pasu?
- Kakšen je nabor aktualnih pobud za posege v obalnem pasu, kakšne vsebinske in oblikovne ureditve obsegajo?
- Kaj je javni interes v obalnem pasu?
- Ali so aktualne pobude skladne s strategijo prostorskega razvoja Slovenije,⁵ določbami protokola ICZM in direktive PPN?

Hipoteza

Delež pozidanih zemljišč je že sedaj relativno velik in se bo glede na trende v bodoče še povečeval. V naboru aktualnih razvojnih pobud za območje obale, ki se pojavljajo v okviru priprave OPN in PPN, v vseh občinah prevladujejo projekti turistične in rekreacijske infrastrukture. Njihova realizacija bi bistveno spremenila obstoječe stanje v prostoru in omejila možnosti izvajanja drugih dejavnosti, povezanih z morskim okoljem, ki so tudi v javnem interesu.

Metodologija

Raziskava je bila usmerjena v analizo potencialnih projektov na območju obalnega pasu (projekti oz. pobude v okviru priprave OPN, PPN, natečajni projekti ipd.), natančneje v njihovo vsebino, obseg in obliko, s katero se bo spremenilo stanje v prostoru. Pri tem je pomembna predhodna identifikacija obstoječega stanja in tudi presoja upoštevanja javnega interesa. Potekala je v štirih fazah.

3 SHAPE: Uskladitev režimov v 100-metrskem priobalnem pasu Jadranskega morja z zahtevami 8. člena protokola ICZM – Projekt SHAPE (glej Dalla Valle et al., 2014).

4 SUPREME: Pilotni projekt za pripravo osnutka pomorskega prostorskega načrta (PPN) za območje Slovenije (glej Plazar Mlakar & Čok, 2019).

5 Strategija prostorskega razvoja Slovenije (SPRS, 2004) je še vedno veljaven državni strateški prostorski akt. V pripravi je nova SPRS.

V **prvi fazi** smo opredelili časovni in prostorski okvir ter vire raziskovanja. Usmerili smo se na območje celotne slovenske obale (Občina Ankaran, Mestna občina Koper, Občina Izola, Občina Piran) in se omejili na štiri skupine virov:

- statistični podatki in prostorski podatkovni sloji (demografski podatki Statističnega urada Republike Slovenije, prostorske vektorske in rastrske podatkovne baze Geodetske uprave Republike Slovenije, Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano in Agencije Republike Slovenije za okolje),
- gradiva, ki so bila izdelana v okviru treh mednarodnih projektov s področja načrtovanja v obalnem pasu in obsegajo tudi območje Slovenije (CAMP, SHAPE, SUPREME),
- gradiva (pobude, strokovne podlage, razvojni osnutki, zapisniki delavnic fokusnih tematskih skupin⁶ ipd.), ki so bila pridobljena ali izdelana v okviru priprave strategije prostorskega razvoja občine (SPRO), prostorskega reda občine (PRO) in OPN v vseh obalnih občinah (2005–2019),
- gradiva, ki so jih pripravile ali pridobile občine in ministrstva v okviru izdelave PPN (2016–2020).

V **drugi fazi** smo z deskriptivno metodo analizirali podatke in jih razvrstili v dve skupini.

V *prvi skupini* so podatki, ki prikazujejo stanje v prostoru z vidika strukturne tipologije (grajena ali naravna obala)⁷ in prostorskega obsega obalnega pasu.⁸ Vzpostavili smo geoinformacijsko okolje, v katerem smo združili, prikazali in opravili analizo posameznih prostorskih podatkovnih slojev (administrativne enote, namensko in dejansko rabo, zavarovana območja, DOF-e, enote urejanja prostora, prostorske sekvence itd.).

V *drugi skupini* so konkretne investicijske pobude, ki predstavljajo potencialne realizacije v prostoru. Sledila je kvalitativna ocena podatkov in opredelitev ožjega območja raziskovanja. Na podlagi razpoložljivih podatkov in z namenom karakterističnega prikaza obravnavane problematike smo omejili raziskovanje na obalni pas Občine Izola.

V **tretji fazi** smo analizirali posamezne pobude. Izvzeli smo tiste, ki so v procesu priprave OPN in PPN opredeljene kot potencialne pobude za dejansko realizacijo. Elementi analize so bili:

- a.) prostorski obseg, oblika in program (z uporabo deskriptivne metode in programskega orodja ACAD),
- b.) vpliv na prostor z vidika javnega interesa na podlagi predpostavljenih razvojnih ciljev (z uporabo deskriptivne metode),
- c.) skladnost z usmeritvami ICZM in PPN (z uporabo primerjalne metode).

V sklepnem delu smo oblikovali sintezni tabelarni prikaz posameznih značilnosti in opredelili potencialni vpliv projekta na obstoječe stanje v prostoru (vizualni in programski).

V **četrti fazi** smo z uporabo primerjalne metode sintetizirali rezultate, podali sklepne ugotovitve in opredelili potencialne usmeritve za pripravo plana.

REZULTATI

Delež pozidanih in nepozidanih površin na območju obalnega pasu

Obstoječa podoba slovenske obale je posledica dolgoletne litoralizacije, ki je tudi v ožjem obalnem pasu izoblikovala sedanji preplet grajenih posegov in naravnih prvin. V smeri identifikacije obstoječega stanja v prostoru smo v prvem delu raziskave preučevali pozidane in nepozidane površine ter poskušali opredeliti potencialne. To področje so v preteklosti na različne načine preučevali že drugi avtorji (glej naslednje poglavje), zato smo izdelali ažurirani presek stanja, ki zrcali obstoječo situacijo v prostoru.

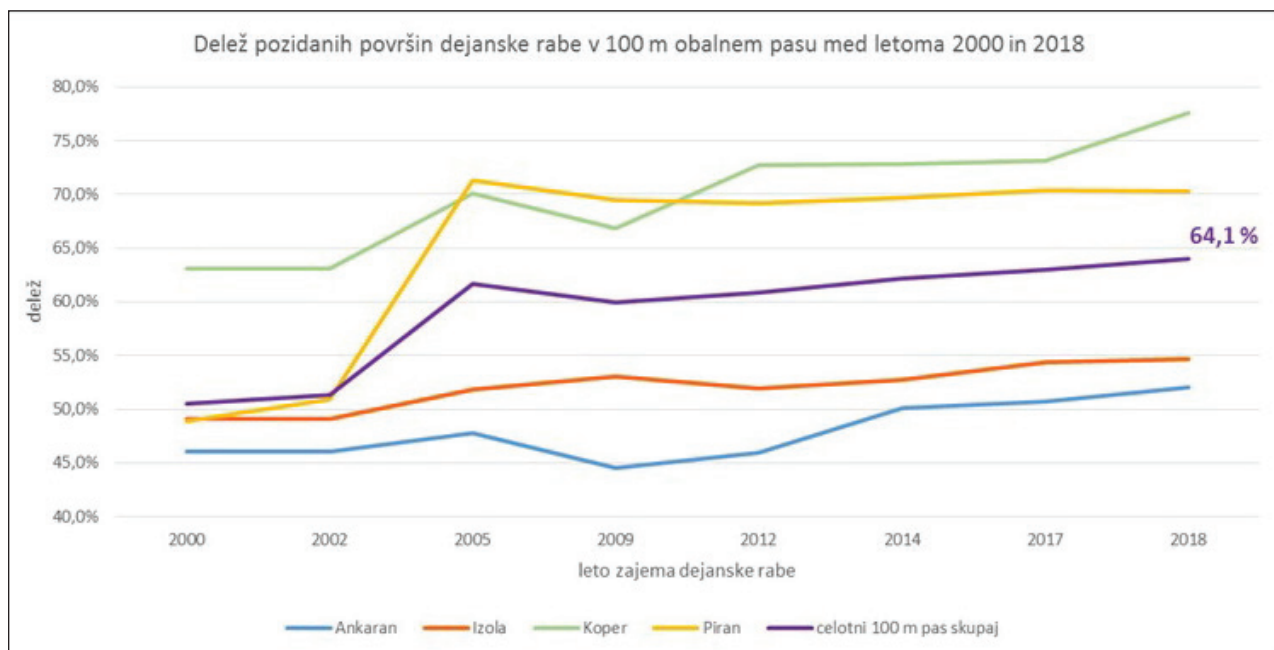
Proučevanje je bilo usmerjeno v izhodiščni 100-metrski obalni pas, kot ga določa 8. člen protokola ICZM. V njem gradnja načeloma ni dovoljena oziroma le v posebnih primerih. Ugotovili smo, da celotni obalni pas obsega približno 410 ha, od katerega na občino Ankaran odpade 23,3 %, Koper 15,5 %, Izola 20,0 % in Piran 41,2 %. V nadaljevanju smo izdelali GIS analizo podatkov dejanske rabe prostora (vir: Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano), ki so na voljo za leta 2000, 2002, 2005, 2009, 2012, 2014, 2017 in zadnje stanje 2018. Znotraj 100-metrskega izhodiščnega obalnega pasu smo ugotavljali spremembe posameznih kategorij rabe. Izračuni kažejo, da je od vseh kategorij prav pozidana najbolj dinamična in v stalnem porastu (50,5 % leta 2000 do 64,1 % leta 2018), medtem ko ostale kategorije nazadujejo (izjema je le še rahel porast nasadov). Tudi

6 Fokusne tematske skupine so skupine predstavnikov posameznih resorjev, ki jih je ustanovilo Ministrstvo za okolje in prostor, z namenom sodelovanja pri pripravi SPRS 2050. Med petimi skupinami je tudi ena za področje morja in obale.

7 Grajene strukture na obali kot posledica delovanja človeka (antropogeno spremenjen prostor, prisotni grajeni elementi); naravne strukture pa so deli obale, v katero človek ni (bistveno) posegal (ni prisotnih vidnejših grajenih elementov), tu je ohranjen naravni videz (tipični primer so območja klifov).

8 Dolžina in širina obalne sekvence z enakimi ali podobnimi značilnostmi (širina praviloma 100 m, skladno s protokolom ICZM).

Slika 1: Delež pozidanih površin (dejanska raba) v izhodiščnem 100-metrskem obalnem pasu med letoma 2000 in 2018.
Figure 1: The share of built-up land (actual land use) in the baseline 100-metre coastal zone between 2000 and 2018.

ločena analiza rabe znotraj 100-metrskega obalnega pasu v obalnih občinah jasno pokaže ne le na najvišje deleže, ampak tudi na pozitivno dinamiko sprememb urbane rabe. Pri tem najbolj izstopata občini Koper in Piran (slika 1).

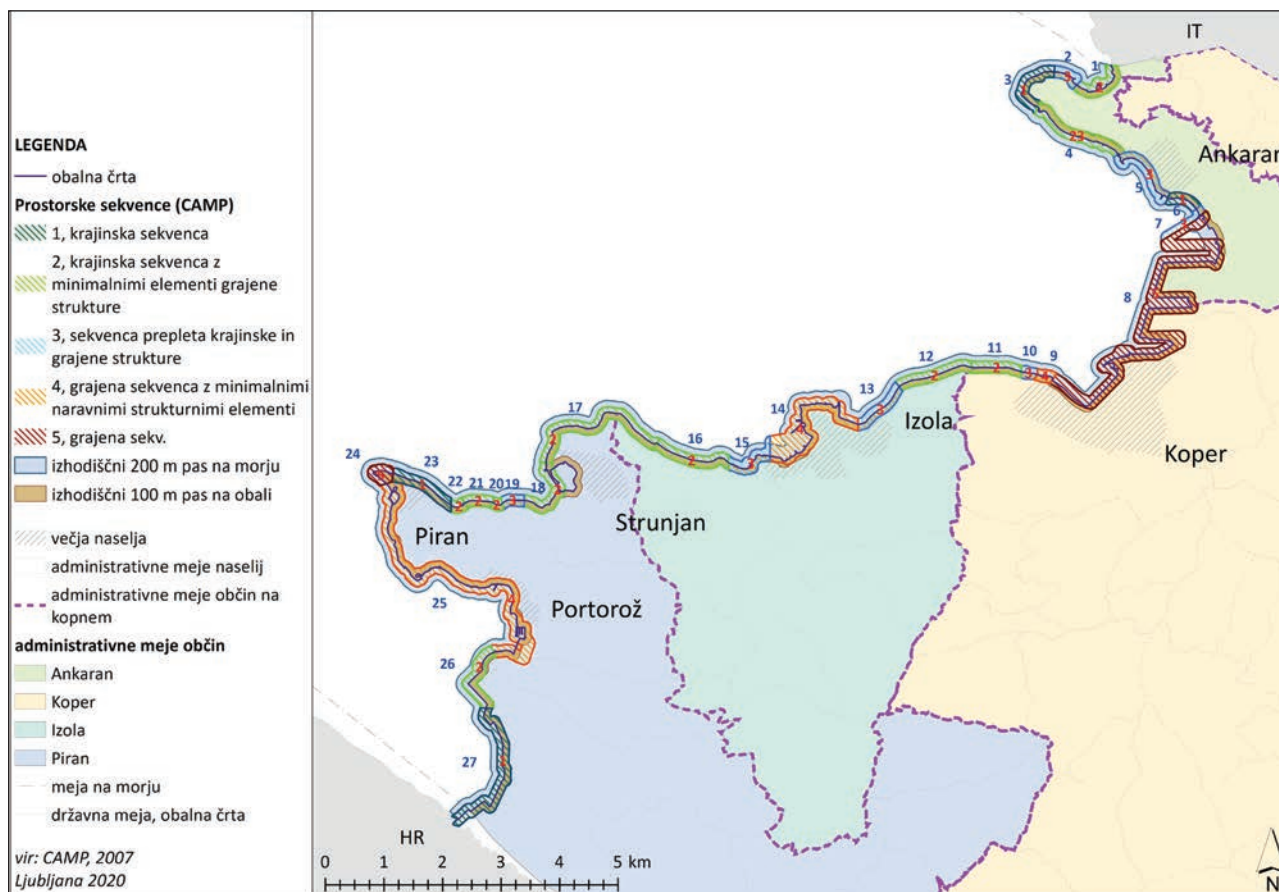
Dosedanje strokovne prakse in pristopi na področju načrtovanja posegov v obalnem pasu

Da bi dosegli uravnotežen in trajnostni razvoj obalnega območja in kar se da omilili enostranske rabe prostora, so v okviru nekaterih preteklih projektov skušali avtorji prepoznati in kategorizirati različne tipe slovenske obale (CAMP – tipologija obalnih sekvenc s podobnimi značilnostmi) ter opredeliti upravne režime za izvajanje posameznih dejavnosti oziroma načrtovanje posegov v prostoru (SHAPE, SUPREME). Tipologija je temeljila na analizi prisotnih dejavnosti, grajenih in naravnih elementov, vegetacije, vizur v prostoru, omogočenega dostopa do morja in drugih strukturnih značilnosti. V teh projektih so sodelovale tudi zainteresirane skupine na lokalni, regionalni in državni ravni ter posamezniki, ki so imeli možnost udeležbe na delavnicah ali javnih predstavitvah.

V okviru projekta CAMP so si avtorji prizadevali, da bi občine in država pri načrtovanju in urejanju prostora v obalnem pasu uspele preseči obstoječi razkorak med nasprotno prakso parcionalnega delovanja in vzdržno naravnano vizijo prostorskega razvoja. Rešitev so nakazali na več

ravnih, in sicer so na eni strani podali strokovne usmeritve za razporeditev dejavnosti v prostoru in podrobnejša pravila za urejanje prostora v obalnem pasu ter na drugi strani predlagali usmeritve za pripravo regulativnega instrumentarija. V ta namen se je obalni prostor analiziral s pomočjo treh modelov: funkcijskega, percepcijskega in ekološkega. Izpostaviti velja percepcijski model, ki analizira vrednotenje prepoznavnosti obalnega pasu z vidika stopnje vizualnih značilnosti in omogoča celovit pogled na prostor in njegovo podobo. Obalni pas je bil razdeljen na 27 območij (slika 2), ki so ovrednotena z eno od petih kategorij oziroma prostorskih sekvenc: (1) krajinska sekvenca, (2) krajinska sekvenca z minimalnimi elementi grajene strukture, (3) sekvenca prepleta krajinske in grajene strukture, (4) grajena sekvenca z minimalnimi naravnimi strukturnimi elementi in (5) grajena sekvenca.

V času izdelave projekta CAMP protokol ICZM še ni obstajal. V okviru naše raziskave smo percepcijske sekvence pretvorili v prostorski podatek, jih uskladili s 100-metrskim izhodiščnim pasom ter jih analizirali z GIS (slika 2). Med sekvencami prevladujejo t. i. vmesne, prepletene sekvence, ki se pojavljajo v vseh štirih občinah in jih je največ, tj. 22. Grajenih ni v Občini Izola, naravnih pa ni v Izoli in Kopru. Od skupne dolžine obalne črte (meje štirih obalnih občin proti morju, 46.190 m) prav tako največji del pripada vmesnim sekvencam (67,6 %), sledijo ji grajene (20,3 %), najmanj pa je naravnih (12,1 %). Vse navedeno (slika 2,

Slika 2: Sintezni prikaz: kategorije prostorskih sekvenc percepcijskega modela CAMP, skupaj s 100-metrskim izhodiščnim pasom na kopnem (SHAPE).

Figure 2: Overview: Categories of spatial sequences of perception model CAMP, along with a 100-metre baseline coastal zone (SHAPE).

skupaj s podatki preglednice 1) kaže na visoko stopnjo že omenjene pozidanosti slovenske obale.

Podobno se je celovitega upravljanja obalnih območij lotil konzorcij avtorjev v okviru projekta SHAPE, kjer so skušali uskladiti režime v 100-metrskem priobalnem pasu. Priobalni pas je eden od instrumentov celovitega upravljanja, ki ga določa protokol ICZM, namenjen zagotovitvi trajnostne uporabe in upravljanja obalnih območij, da bi tako na obalnih območjih ohranili naravne habitate, krajino, naravne vire in ekosisteme v skladu z mednarodnimi in regionalnimi pravnimi instrumenti.

Priobalni pas se lahko po širini oziroma po strogosti omejitev gradnje prilagaja dejanskim razmeram in potrebam države. S projektom so avtorji želeli določiti potek priobalnega pasu in predlagati usmeritve za načrtovanje in gradnjo v njem. Izdelani sta bili dve različici (varianta A in B), ki se razlikujeta po vključenih območjih in posledično po površini. Priobalni pas po varianti A je po površini večji in vključuje zavarovana območja narave, površine celinskih voda, naravno

obalo (klifi, gozdne površine), soline, kulturno krajino (kmetijska, gozdna zemljišča, razpršena poselitve), nekatera stavbna zemljišča (urbanizirana območja), plaže (naravne, deloma urejene plaže, kopališča) in morje (200-metrski pas). Ne vključuje pa območij veljavnih DPN, urbaniziranih območij (mestna jedra, hotelska območja in sorodna) ter pristanišč in marin. Varianta B vključuje manj območij. Od tistih v varianti A ne vključuje nekaterih stavbnih zemljišč in plaž, uvršča pa odprta območja. Neuvrščene površine so iste.

Tudi v tem primeru so bile prepoznane: (1) naravne, (2) delno naravne in (3) grajene enote urejanja prostora, skupaj 37. Njihova vsebinska opredelitev ter nadaljnja prostorska analiza znotraj posameznih obalnih občin nakazujeta izrazito urbanizacijo, saj je 57,8 % priobalnega pasu grajenega (slika 3, preglednica 2).

V obeh projektih je izražena strokovna težnja po razvoju celovitega upravljanja obalnih območij. Na podlagi rezultatov predstavljenih avtorjev in naših novih izračunov ugotovljamo, da je slovenski obalni pas že občutno urbaniziran. Še vedno pa obstajajo posamezne

Preglednica 1: Prostorska analiza obalnega pasu na podlagi prostorskih sekvenc percepcijskega modela analize prostora CAMP. * – številka v oklepaju ustreza zaporedni številki sekvence na Sliki 2. ** – skupno število prepoznanih sekvenc je 27, a se dve razdelita med več občin.

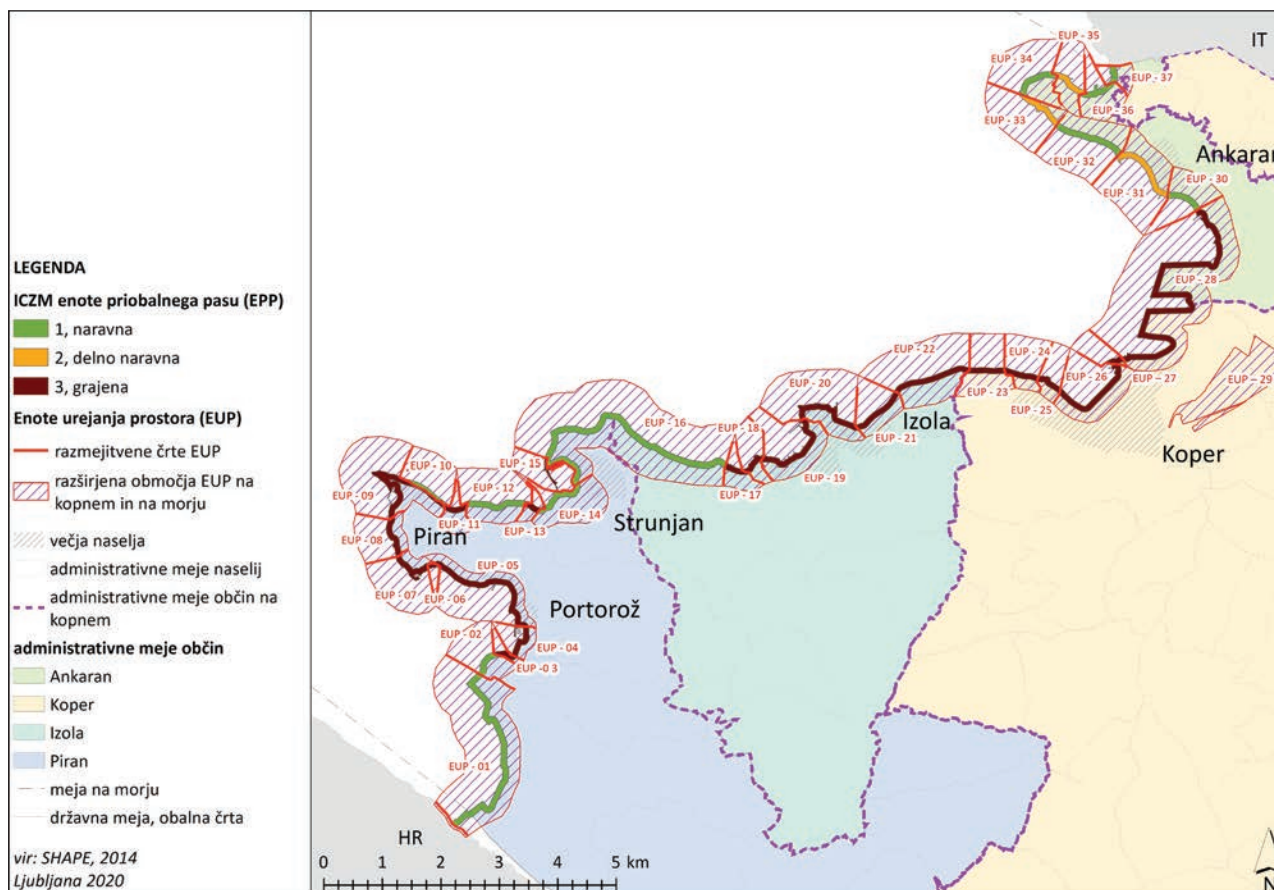
Table 1: Spatial analysis of the coastal zone based on spatial sequences of spatial analysis perception model CAMP. * – the number in brackets corresponds to the order number of sequences in Figure 2. ** – the total number of the identified sequences is 27; however, two of them are shared among several municipalities.

	Občina Ankaran	Mestna občina Koper	Občina Izola	Občina Piran	Vsota in delež sekvenc na celotni obali
Število krajinskih sekvenc (1)* / delež pripadajoče obalne črte v občini	2 16,2 %	0 0,0 %	0 0,0 %	2 20,4 %	4 12,1 %
Število krajinskih sekvenc z minimalnimi elementi grajene strukture (2)* / delež pripadajoče obalne črte v občini	1 11,9 %	1 12,2 %	3 36,8 %	6 32,3 %	11 25,6 %
Število sekvenc prepleta krajinske in grajene strukture (3)* / delež pripadajoče obalne črte v občini	4 41,0 %	1 4,5 %	2 19,9 %	1 2,1 %	8 15,0 %
Število grajenih sekvenc z minimalnimi naravnimi strukturnimi elementi (4)* / delež pripadajoče obalne črte v občini	0 00 %	1 4,5 %	1 48,3 %	1 41,7 %	3 27,0 %
Število grajenih sekvenc (1)* / delež pripadajoče obalne črte v občini	1 30,9 %	1 78,8 %	0 0,0 %	1 3,6 %	3 20,3 %
vsota sekvenc/ delež obalne črte v občini	8 100,0 %	4 100,0 %	6 100,0 %	11 100,0 %	29** 100,0 %

Preglednica 2: Prostorska analiza enot upravljanja prostora variante B 100-metrskega priobalnega pasu v obalnih občinah po protokolu ICZM (SHAPE). * – skupno število EUP je 37, a se ena razdeli med dve občini.

Table 2: Spatial analysis of spatial management units of variant B of the 100-metre coastal zone in coastal municipalities following the ICZM Protocol (SHAPE). * – the total number of units is 37; however, one unit is shared among two municipalities.

	Občina Ankaran	Mestna občina Koper	Občina Izola	Občina Piran	Vsota in delež EUP na celotni obali
Število naravnih EUP/ delež površine v občini	5 37,0 %	0 0,0 %	1 27,0 %	6 52,7 %	12 35,7 %
Število delno naravnih EUP/ delež površine v občini	3 27,6 %	0 0,0 %	0 0,0 %	0 0,0 %	3 6,4 %
Število grajenih EUP/ delež površine v občini	1 35,4 %	6 100,0 %	6 73,0 %	10 47,3 %	23 57,8 %
vsota EUP/ delež površine v občini	9 100,0 %	6 100,0 %	7 100,0 %	16 100,0 %	38* 100,0 %

Slika 3: Sintezni prikaz: enote urejanja prostora na podlagi SHAPE, varianta B, s prikazom delitve pri predstavitvi razvojnih pobud občin (gradivo PPN).⁹

Figure 3: Overview: Spatial management units according to SHAPE, variant B, showing the division in representation of development incentives of the municipalities (marine spatial planning material).¹⁰

sekvence, ki predstavljajo potencial za širitev obstoječih dejavnosti ali umeščanje novih, vendar so prostorske možnosti zelo omejene. Presek stanja utemeljuje potrebo po trajnostnem upravljanju prostora kot omejenega vira.

- a.) V analizi dosedanjih pristopov za načrtovanje v obalnem pasu smo prepoznali tri metodološko različne pristope:
- b.) percepcijski pristop (CAMP), ki izpostavlja pomen obstoječega stanja oziroma varovanje vizualnih in programskih kvalitet,
- c.) celostni pristop ICZM (SHAPE), ki zagovarja potrebo po usklajenem načrtovanju dejavnosti na kopnem in morju (namenska raba kot model) ter uvaja njegovo fizično dimenzijo,

- d.) razvojni pristop (SUPREME, OPN, PPN), ki temelji na prioritetah aktualnih investicijskih pobud.

V vseh primerih gre za zavedanje o širšem pomenu obale in upoštevanje veljavnih varstvenih režimov. Njihova raznolikost pa vendarle opozarja na različne predstave o vrednotah, viziji razvoja in načinu upravljanja tega območja.

Javni interes v obalnem pasu

V pregledu in analizi referenčnega gradiva (direktive, protokoli, strateški in izvedbeni dokumenti, zapisniki javnih razprav itd.) ter obstoječih raziskav s tega področja (Hugget, 1998; Buanes et al., 2004) smo

⁹ V okviru projekta SHAPE so avtorji skladno s smernicami protokola ICZM razdelili slovensko obalo na enote priobalnega pasu (EPP). V okviru raziskav in gradiva priprave pomorskega prostorskega načrta so omenjene enote (EPP) razdeljene še na enote urejanja prostora (EUP).

¹⁰ Under the SHAPE projects, the authors divided the Slovenian coast into coastal zone units, in line with the Integrated Coastal Zone Management (ICZM) Protocol guidelines. In the context of the studies and materials used in marine spatial planning, the coastal zone units are also divided into spatial planning units.

Preglednica 3: Evidentirane pobude oz. projekti v obalnih občinah.**Table 3: Recorded initiatives and projects in littoral municipalities.**

Občina Ankaran	Mestna občina Koper	Občina Izola	Občina Piran
1. Debeli rtič – ureditev plaže 2. Lazaret – ureditev plaže 3. Valdoltra – ureditev plaže, komunalni privezi 4. Katarina – ureditev plaže, komunalni privezi 5. DPN pristanišče Koper Op.: ostalih pobud ni bilo mogoče natančno identificirati	1. ureditev obale med Žusterna in mejo z Občino Izola 2. kopaljšče Žusterna – povečanje v morje 3. marina Koper (lokacijski načrt) začasna ureditev plaže – nasutje v morje 4. podaljšanje glavnega pomola 5. DPN pristanišče Koper Op.: ostalih pobud ni bilo mogoče natančno identificirati	1. začasna sidrišča 2. Belvederske terase 3. San Simon 4. območje Delfin 5. marina Izola 6. Lungomare svetilnik Izola 7. območje Delamaris 8. Viližanski zaliv 9. obalna cesta in otok Viližan Op.: pobude pokrivajo praktično celotno obalno linijo občine Izola in so natančno opredeljene	1. Seča – plaža s pomoli 2. Lucija – širitev marine Portorož 3. Portorož – plaža s pomoli 4. Skladišča soli Portorož – plaža s pomoli, komunalni privezi 5. Bernardin – plaža s pomoli 6. Fornače Piranska vrata – plaža s pomoli 7. Piran mesto – plaže s pomoli, širitev komunalnih privezov 8. Fiesa – plaža s pomoli, komunalni privezi 9. Pacug – plaža s pomoli 10. Salinera – pomol pristan 11. Strunjan – komunalni privezi, plaža s pomoli Op.: ostalih pobud ni bilo mogoče natančno identificirati

zabeležili širok razpon formalno in neformalno izražanih ciljev javnega interesa v obalnem pasu. Na planski ravni se javni interes izraža predvsem kot »uravnoveženost razvoja vseh zaželenih dejavnosti, vezanih na morje (promet, turizem, vzpostavljanje zelenih površin mesta, namenjenih prebivalcem in obiskovalcem, marikultura, ribištvo, obramba, varstvo narave in kulturne dediščine, raziskovanje ...), brez prevlade zgolj ene od dejavnosti oziroma ciljev ene od interesnih skupin«, ob sodelovanju javnosti pri načrtovanju ter ciljnim izboljšanjem stanja morskega okolja in obale.

Iz nabora podrobnejše opredeljenih ciljev na izvedbeni ravni smo opredelili devet takšnih, ki so največkrat izraženi in utemeljeni oziroma se največkrat pojavljajo v procesih priprave prostorskih izvedbenih aktov slovenskih obalnih občin: (1) izključne dejavnosti, povezane z morskim okoljem (tj. umeščanje zgolj tistih dejavnosti in njihove infrastrukture, ki jih zaradi nujne prisotnosti morja ni mogoče izvajati nikjer drugje), (2) ohranitev javne dostopnosti morja in obale, (3) ohranjen ali izboljššan vizualni stik z morjem ter ohranitev krajinske slike z morja in na morje, (4) izboljšana oblikovna ali funkcionalna zasnova prostorskih ureditev, (5) ohranitev naravne ali obstoječe utrjene podobe obale (brez gradnje stavb), (6) posegi, ki ne ogrožajo naravne in kulturne dediščine, (7) višanje kakovosti bivanja stalnih prebivalcev, (8) »počasna« mobilnost (varnost ter odsotnost hrupa in emisij), (9) pomorski javni potniški promet (vstopne točke). V nadaljeva-

nju raziskave smo navedeni nabor ciljev uporabili pri analizi posameznih pobud.

Evidenca in valorizacija stanja na področju obstoječih pobud – identifikacija razvojnih pobud

V okviru identifikacije obstoječih pobud za posege v obalnem pasu smo opredelili dve skupini:

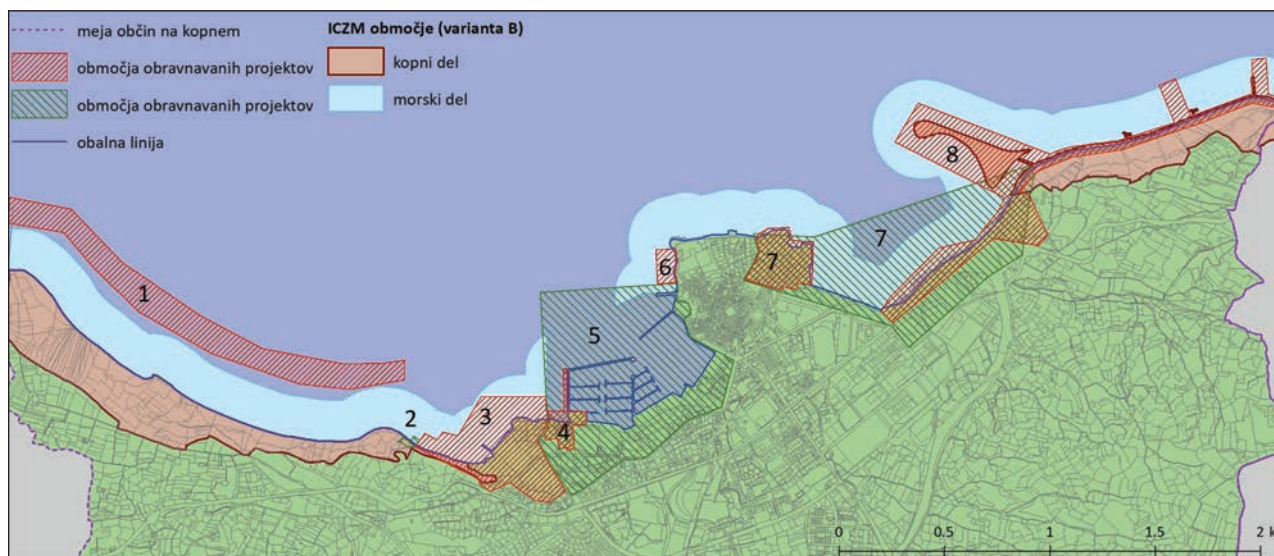
a. sektorske pobude, podane v okviru priprave PPN. S podrobno vsebinsko analizo smo ugotovili, da gre predvsem za:

- pobude, locirane na vodnih zemljiščih morja (premeščanje mulja na morskem dnu, širitev območij marikulture, revizija plovnih koridorjev in sidrišč itd.),
- pobude varstva naravne in kulturne dediščine.

Njihova potencialna realizacija praktično ne spreminja stanja prostora v obalnem pasu. Med tiste pobude, ki ga potencialno spreminjajo, sodijo zlasti pobude lokalne skupnosti, ki v strukturi PPN sodijo v področje urbanega razvoja.

b. pobude na ravni lokalnih skupnosti, podane v procesu priprave OPN in PPN (preglednica 3):

- Občina Ankaran*: kot novonastala obalna občina je v fazi izoblikovanja lastne razvojne strategije. V obravnavanem gradivu (osnutek

Slika 4: Območja obravnavanih projektov v obalnem pasu Občine Izola (shematičen prikaz).

Figure 4: Sites of the projects being considered in the Municipality of Izola coastal zone (schematic representation).

OPN) smo na območju obalnega pasu opredelili pet projektov, od tega štiri s področja turizma in rekreacije, enega s področja pomorskega prometa. Vsi posegajo delno na kopna in delno na vodna zemljišča.

- *Mestna občina Koper*: je v bližji preteklosti že realizirala določene projekte v obalnem pasu. V obravnavanem gradivu smo prepoznali pet novih, tri s področja turizma in rekreacije, dva s področja pomorskega prometa. Od tega vsi posegajo v vodna zemljišča, štiri pa tudi na kopna.
- *Občina Izola*: v obravnavanem gradivu smo prepoznali devet zelo natančno opredeljenih projektov, pri čemer so praktično vsi s področja turizma in rekreacije. Šest jih posega na vodna in kopna zemljišča, dva od njih samo na vodna in eden samo na kopna zemljišča.
- *Občina Piran*: v obravnavanem gradivu smo prepoznali 11 projektov, pri čemer so vsi s področja turizma in rekreacije. Vsi posegajo na vodna zemljišča, šest od njih pa tudi na kopna.

V občinah Ankaran, Piran in Mestni občini Koper obstajajo tudi druge pobude oz. projekti, vendar jih zaradi pomanjkljivih podatkov ni bilo mogoče tako natančno identificirati (po vsebini, obliki in obsegu), da bi jih lahko analitično podrobneje obravnavali. Na podlagi te omejitve smo se v nadaljevanju raziskave omejili na obalo Občine Izola, za katero smo izvedli podrobnejšo analizo aktualnih pobud.

Čeprav v naboru niso zajete čisto vse pobude (pomanjkljivost razpoložljivih podatkov), je vzorec dovolj reprezentativen, da lahko ugotovimo pretežno prisotnost pobud s področja turizma in rekreacije praktično na celotnem območju slovenskega obalnega pasu.

Potencialni projekti v obalnem pasu občine Izola – programske in oblikovne značilnosti

Obalni pas v občini Izola smo razdelili na osem analitičnih območij (slika 4), v katerem smo evidentirali posamezne pobude. Od zahoda proti vzhodu si sledijo naslednja območja z identificiranimi projekti: 1. začasna sidrišča za privez plovil, 2. Belvederske terase, 3. San Simon, 4. območje Delfin, 5. marina Izola, 6. Lungomare svetilnik Izola, 7. kompleks Delamaris, 7. Viližanski zaliv, 8. območje obalne ceste in otok Viližan.

Sintezna slika (slika 4) prikazuje tudi obseg izhodišnega pasu ICZM v odnosu do obravnavanih območij. Pri tem je treba poudariti, da ICZM (aktualna varianta B) iz izhodišnega pasu izvzema urbana območja, marine in pristanišča, kar pomeni, da se usklajevanje rabe na morju in kopnem na teh območjih ne izvaja skladno z določbami protokola.

S podrobnejšimi analizami prostorske zasnove, programa in rabe prostora (preglednici 4 in 5) ter z izračunom fizičnih dimenzij, oceno potencialnih vizualnih sprememb v odnosu na obstoječe stanje, presojo izvedljivosti projektov skladno z določbami obstoječih aktov ter oceno upoštevanja javnega interesa (preglednica 6) smo opredelili njihove posamezne strukturne značilnosti.

Ugotovili smo naslednje:

- Praktično vseh devet projektov sodi v programsko področje »turizma in rekreacije«, štirje med njimi pa še dodatno v področje »urbanega razvoja«.
- Alternativne možnosti: z analizo predvidenih in potencialnih drugih programov v obravnavanih osmih območjih smo ugotovili, da bi bilo na posameznih lokacijah mogoče umestiti tudi druge alternativne rabe, predvsem infrastrukturo oz. tehnologijo na kopnem za potrebe izvajanja dejavnosti »ribištva« in »marikulture« (pristajalni pomoli, dvigala itd.), infrastrukturo za potrebe »pomorskega prometa« (javni potniški promet, navtika itd.), posege ali ukrepe za predstavitev »naravne« ali »kulturne dediščine« in dodatne rabe s področja »urbanega razvoja«.
- V oblikovnem smislu gre v večini primerov za posege v obliki utrjevanja površin na kopnem z namenom funkcionalne in vizualne nadgradnje obstoječega stanja. Posegi v vodna zemljišča so pretežno v obliki novih pomolov, v enem primeru gre za umestitev polja začasnih sidrskih plovkov, v območju 7 je predvidena obsežna plavajoča struktura, v območju 8 pa umetni otok. Ostali posegi (Bernardinske terase, San Simon, marina Izola, Lungomare) predvsem preoblikujejo obstoječe stanje, večji vizualni poseg predstavlja kompleks Delamaris, ki predvideva kompaktno grajeno strukturo neposredno v obalnem pasu.
- Skupni seštevek dolžin obalnih sekvenc posameznih projektov znaša 4.600 m, kar predstavlja 58 % celotne obalne linije Občine Izola (7.935 m). Skupni seštevek posegov na kopna zemljišča znaša 444.850 m², na vodna zemljišča pa še 155.100 m². Na podlagi teh podatkov predpostavljamo, da bi njihova potencialna realizacija, ne glede na oblikovno zasnovo, bistveno spremenila podobo obalnega pasu v primerjavi z obstoječim stanjem.

Med obstoječimi projekti sta dva izvedljiva že po določbah obstoječih prostorskih aktov, eden pa delno. Štirje med njim so bili že javno predstavljeni, za dva pa je bila tudi podana možnost javne participacije v obliki podajanja pripomb in dopolnitev v okviru javne razgrnitve in javne razprave:

- Upoštevanje javnega interesa se v večini primerov izraža kot: (1) umeščanje izključnih dejavnosti, povezanih z morskim okoljem in (2) ohranitev javne dostopnosti do morja in obale ter v (4) izboljšani funkcionalni in obli-

kovni zasnovi prostorskih ureditev. Manjkrat oz. v omejenem obsegu pa je zastopan javni interes na področju: (5) ohranitve naravne ali obstoječe podobe obale, (7) možnosti višanja kakovosti bivanja stalnih prebivalcev in (9) odsotnosti infrastrukture za pomorski javni potniški promet. V enem primeru gre tudi za umeščanje dejavnosti (1), ki ni nujno prisotna na območju obalnega pasu.

Na podlagi navedenega ugotavljamo, da gre praktično na celotni obalni liniji za težnjo po popolni mobilizaciji obalnega pasu v turistične oz. rekreativne namene (preglednici 3, 4). V aktualnih družbenih pogojih in ob evidentni rasti turistične industrije je ta ambicija tudi razumljiva in utemeljena z vidika javnega interesa. Vseeno pa je treba razumeti in upoštevati celotni okvir potencialnih rab, ki se lahko realizirajo le v obalnem pasu. Tudi prisotnost tradicionalnih dejavnosti in njihove infrastrukture, kot so ribištvo, marikultura, navtika in pomorski promet, potrebujejo svoje mesto v tem prostoru. V aktualnih in bodočih procesih načrtovanja vidimo predvsem pripravo PPN kot dodatno priložnost za razmislek o:

1. nevarnosti prevlade posamezne dejavnosti v odnosu do ostalih,
2. negativnem odzivu javnosti na popolno vizualno preobrazbo obalnega prostora,
3. dolgoročnem učinku zasebnega kapitala v območju obalnega javnega prostora in potencialni nevarnosti za revizijo obsega javnega dobra,
4. oceni dolgoročnega vpliva posamezne rabe na širši gospodarski in družbeni kontekst,
5. presoji o potrebnih rezervaciji določenih obalnih sekvenc za potencialne bodoče rabe (dolgoročni vidik).

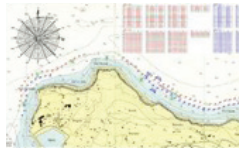

RAZPRAVA

Delež pozidanih površin v obalnem pasu Slovenije je že sedaj izredno velik (64,1 %). Med državami Evropske unije statistično sodimo skoraj v sam vrh, večji delež ima le Belgija (EEA, 2006).

V naboru aktualnih investicijskih pobud za posege v obalnem pasu prevladujejo projekti turistične in rekreacijske infrastrukture. Njihova realizacija bo povzročila dodatno grajeno strukturo (grajena obala) in bistveno spremenila obstoječe stanje v prostoru. To ugotovitev lahko povsem utemeljimo vsaj za območje Občine Izola, vendar tudi evidencirane pobude v ostalih treh občinah, kljub pomanjkljivim podatkom, predstavljajo dovolj reprezentativen vzorec, da lahko z veliko gotovostjo potrdimo prvi del hipoteze.

Preglednica 4: Pobude za posege v obalni pas (zahodni del).
Table 4: Initiatives for coastal zone developments (western part).

Območje št. Projekt/naziv Vir	Zasnova/načrt	Vsebina/program	Materialna pojavnost in oblika	Raba po strukturi PPN ¹¹
				Potencialna druga raba po strukturi PPN
Območje 1 Začasna sidrišča za privez plovil		- sidrne plovke za začasni privez turističnih plovil v morju in naravna obala na kopnem	- polje sidrnih plovk	(10) turizem in rekreacija
				(2) ribištvo (6) območja za varovanje narave in ohranjanje vrst
Območje 2 Belvederske terase		- razširitev in podaljšanje pomola ter povečanje s plavajočimi pomoli za potrebe kopalcev in vodnih športov - ureditev zunanjih površin plaže z manjšimi objekti	- leseni pomol - plavajoča struktura - utrditev odprtih površin plaže	(10) turizem in rekreacija
				(1) marikultura (tehnologija na kopnem) (4) pomorski promet (infrastruktura, pristajalni pomoli za JPP) (11) kulturna dediščina (v morju)
Območje 3 San Simon		- Lungomare ob morju - pomoli za kopanje v morju - predstavitev arheološke dediščine na kopnem in v morju - turizem in rekreacija na kopnem	- novi (leseni) kopalni pomoli med San Simonom in Belvederjem - utrditev odprtih in ureditev zelenih površin ob obalni črti za kopalnišče in odlikovanje športnih igrišč - umestitev objektov	(10) turizem in rekreacija
				(12) urbani razvoj (11) kulturna dediščina (v morju)
Območje 4 Območje Delfin – urbanistična idejna zasnova območja Delfin Izola		- ureditev plaže Delfinček - nov pomol za potrebe kopalcev - ureditev obalne sekvence na zunanji strani pomola marine Izola za kopanje - širitev hotelskih kapacitet na kopenskem delu	- ureditev plaže z novo pritlično stavbo in nova zunanja ureditev - grajena obala - na kopenskem delu nove stavbe (hotelske kapacitete) - novi pomoli za kopanje širitev površin v morje na zunanji strani pomola marine, urejenih za plažo	(10) turizem in rekreacija (12) urbani razvoj
				(11) kulturna dediščina (v morju)

Pri identifikaciji javnega interesa smo prepoznali velik nabor ciljev, ki so pretežno usmerjeni v ohranitev obstoječih pravic (nemoten dostop do morja, vizualni stik z morjem, prisotnost dejavnosti, povezanih z morskim okoljem itd.) ali interes po kvalitativni nadgradnji obstoječega stanja (izboljšanje funkcionalne in oblikovne zasnove, nove vsebine itd.).

S podrobno analizo posameznih pobud na območju Izole in s primerjavo njihovih programskih in oblikovnih značilnosti z določbami SPRS, ICZM in PPN smo evidentirali določen odklon predvsem pri

programski monotonosti (izključne rabe), manj na področju upoštevanja javnega interesa ali nezadostnega vključevanja javnosti v postopke planiranja in načrtovanja. V tem primeru gre lahko za odklon ali zgolj različne interpretacije glede strateških ciljev in javnega interesa. V tem smislu lahko na podlagi parcialnih rezultatov raziskave le delno potrdimo drugi del hipoteze.

S podobnimi trendi na področju urbanizacije obale se srečujejo tudi ostale države Sredozemlja. Na pritisk turistične industrije in njenih negativnih posledic v obalnem pasu opozarja italijanski razi-

¹¹ Dejavnosti po PPN: (1) marikultura, (2) ribištvo, (3) obrati in infrastruktura za raziskovanje, izkoriščanje in črpanje nafte, plina in drugih virov energije, rudnin in agregatov in proizvodnjo energije iz obnovljivih virov, (4) pomorske prometne poti, prometni tokovi in dejavnosti pomorskega prometa, (5) dejavnosti ministrstva, pristojnega za obrambo, (6) območja za varovanje narave in ohranjanje vrst, (7) območja izkoriščanja surovin, (8) znanstvene raziskave, (9) podmorski kabli in cevovodi, (10) turizem in rekreacija, (11) kulturna dediščina, (12) urbani razvoj.

Preglednica 5: Pobude za posege v obalni pas (vzhodni del).
Table 5: Initiatives for coastal zone developments (eastern part).

Območje Projekt Vir	Zasnova/načrt	Vsebina/program	Materialna pojavnost in oblika	Raba po strukturi PPN
				Potencialna druga raba po strukturi PPN
Območje 5 Marina Izola		- širitev privezov marine Izola in širitev komunalnih privezov Občine Izola - preoblikovana obala in promenada	- podaljšanje glavnega pomola kot valobran - novi pomoli za priveze marine Izola, novi pomoli za komunalne priveze Občine Izola - grajena obala - ureditev zelenih površin in Lungomare ob obalni črti	(10) turizem in rekreacija (12) urbani razvoj
				(1) marikultura (tehnologija na kopnem) (2) ribištvo (tehnologija na kopnem) (11) kulturna dediščina (na kopnem)
Območje 6 Lungomare svetilnik Izola - ureditev obale med glavnim pomolom in svetilnikom		- ureditev plaže - pomoli za kopanje	- fizična ureditev obalne linije z novimi površinami za kopanje in novi pomoli - ureditev mestne plaže, svetilnik z manjšimi arhitekturnimi intervencijami (zunanje ureditve)	(10) turizem in rekreacija (12) urbani razvoj
				(11) kulturna dediščina (na kopnem)
Območje 7 Kompleks Delamaris: turistični kompleks »odprtega tipa«		- turistični kompleks z nastanitvenimi kapacitetami s prepletom javnega programa - obalna črta, urejena kot kopališča z bazeni in plažo	- karejska pozidava z vmesnimi razširitvami v trge in zelene površine, višinsko P + 2 do P + 3 - obalna črta kot grajena obala s plažo in bazeni	(10) turizem in rekreacija (12) urbani razvoj
				(1) marikultura (tehnologija na kopnem) (2) ribištvo (tehnologija na kopnem) (4) pomorski promet (5) dejavnosti ministristva, pristojnega za obrambo (11) kulturna dediščina (na kopnem)
Območje 7 Ureditev Viližanskega zaliva		- ureditev obalnega pasu med svetilnikom in Rudo - plavajoče strukture v morju za kopališča - turizem in rekreacija kot prioriteta v obalnem pasu	- plavajoče kompaktne strukture v morju Viližanskega zaliva - grajena obala - ureditev kopališča v celotnem Viližanskem zalivu na novih površinah v morju - ureditev športnih površin — športnih igrišč v obalnem pasu območja kampa Jadranka in Rude	(10) turizem in rekreacija
				(1) marikultura (tehnologija na kopnem) (2) ribištvo (4) pomorski promet (9) podmorski cevovodi (11) kulturna dediščina
Območje 8 Ureditev območja obalne ceste in otok Viližan		- ureditev obale med Jadranko in mejo z MOK - nove površine v morju za kopališča Jadranka - ureditev območja Rude: turizem rekreacija in predstavitev arheološke dediščine - nove površine za kopanje z umestitvijo otoka na zahodnem delu zaliva Viližan - nove površine za kopanje ob bivši obalni cesti	- grajena obala - nove površine v morju - ureditev območja Rude v morju - arhitekturne intervencije za predstavitev arheološke dediščine - umestitev otoka na zahodnem delu zaliva Viližan kot valobran in površine za kopanje, urejeno samo kot odprte zelene površine, - zunanje ureditve obalne ceste (kopališče z dvema novima pomoloma za kopanje in infrastrukturo za kopališče)	(10) turizem in rekreacija
				(1) marikultura (tehnologija na kopnem) (2) ribištvo (tehnologija na kopnem) (4) pomorski promet (infrastruktura, pristajalni pomoli za JPP) (11) kulturna dediščina (predstavitev arheološke dediščine v morju in na kopnem)

Preglednica 6: Sintezni prikaz posameznih značilnosti obravnavanih projektov. * – marina Izola je delno že izveden projekt, vendar samo na morju, na kopnem pa ne, ker za to še ni izdelan prostorski izvedbeni akt. ** – še nerealizirano. *** – posamezna območja se medsebojno prekrivajo, prekrite površine in dolžine so v skupnem seštevku upoštevane samo enkrat.
Table 6: Overview of various characteristics of the projects being considered. * – Marina Izola is a partially implemented project, but only the offshore part, as the implementing spatial planning document has not been decided upon for the onshore part. ** – not implemented yet. *** – individual areas/lengths are considered only once in the overall total.

Območje št.	Projekt	Dolžina (m) sekvence	Poseg v kopni del (m ²)	Poseg v morski del (m ²)	Programska sprememba v odnosu do obstoječega stanja	Vizualna sprememba v odnosu do obstoječega stanja		Sprememba iz naravnega v grajeno (poseg na morju/na obalni črti)		Izvedljivost po obstoječih prostorskih aktih	Javni interesi/potencialni cilji: - (1) izključne dejavnosti povezane z morskim okoljem: umesčanje zgolj tistih dejavnosti in njihove infrastrukture, ki jih zaradi nujne prisotnosti morja ni mogoče izvajati nikjer drugje - (2) ohranitev javne dostopnosti morja in obale - (3) ohranitev ali izboljšanje vizualni stik z morjem - (4) izboljšana oblikovna in funkcionalna zasnova prostorskih ureditev - (5) ohranitev naravne ali obstoječe utrjene podobe obale (brez gradnje stavb) - (6) posegi, ki ne ogrožajo naravne in kulturne dediščine - (7) višanje kakovosti bivanja stalnih prebivalcev - (8) počasna mobilnost (varnost in odsotnost hrupa) - (9) pomorski javni potniški promet (vstopne točke)	Participacija – možnost podajanja priporob
						morje	kopno	morje	obalna črta			
1	Začasna sidrišča	410	0	0	ne	da	ne	ne	ne	da	upoštevani: (1), (6)	ne
2	Belvederske terase	50 m	800	250	ne	da	da	da	ne	ne	upoštevani: (1), (2), (4), (7)	ne
3	San Simon	810	80.000	210	ne	da	da	da	da	da	upoštevani: (1), (2), (4), (6), (7) v omejenem obsegu: (3)	da
4	Območje Delfin	300	25.000	5.000	da	da	da	da	ne	ne	upoštevani: (1), (2), (4), (7)	ne
5	Marina Izola*	1.300 330**	215.900	23.000 4.600**	da	da	da	da	ne	ne	upoštevani: (1), (4), (7) v omejenem obsegu: (5)	ne
6	Lungomare svetilnik Izola	250	150	4.000	ne	da	da	da	ne	ne	upoštevani: (1), (2), (3), (4) v omejenem obsegu: (5)	ne
7	Kompleks Delamaris	320	64.000	0	da	da	da	da	ne	ne	upoštevani: (4), (8) v omejenem obsegu ali neupoštevani: (1), (3), (5), (7), (9)	da
7	Viližanski zaliv	830	70.200	50.500	da	da	da	da	ne	ne	upoštevani: (1), (2), (4), (8) v omejenem obsegu ali neupoštevani: (3), (5), (7), (9)	da
8	Obalna cesta in otok Viližan	2.200	380.000	110.000	da	da	da	da	ne	ne	upoštevani: (1), (2), (3), (4) v omejenem obsegu: (5), (6), (9)	da
Skupaj		5.500 69,3 %	836.050	174.560								
Skupaj brez prekrivanja***		4.600 58 %	444.850	155.100								

Op.: dolžina celotne obale Občine Izola = 7.935 m (vir: GURS – meje občin, 2020)

skovalec Cori (1999), ki navaja, da je bilo na obalah Sredozemlja že pred 20 leti umeščenih pribl. 25 % vseh svetovnih hotelskih nastanitvenih kapacitet. Izhodišča za strukturno upravljanje italijanske obale je podal že Cortesi (Cortesi et al., 1996, V: Cori, 1999), ki opredeljuje osem tipov obalnih sekvenc (glede na stopnjo urbanizacije). Ta tipologija predstavlja upravno izhodišče za usklajevanje interesov in načrtovanje posegov v prostoru. Podrobno študijo o rabi zemljišč na jadranski obali Italije (njena dolžina je pribl. 1472 km) sta izdelala tudi Romano in Zullo (2014). Pri tem ugotavljata, da se je obseg urbaniziranih zemljišč v obdobju 1950–2000 na obalni liniji povečal za 300 %, v obalnem zaledju pa za 400 % (pretežno turizem in stanovanje). Med negativne posledice sodi izoblikovanje vseobalne konurbacije, ki ni skladna z načeli trajnostnega razvoja. V študiji izpostavljata potrebo po ohranjanju vmesnih nepozidanih sekvenc in pozivata k implementaciji vladnih ukrepov za njihovo trajno varovanje. Temeljni namen je zagotoviti prisotnost zelene infrastrukture z namenom sanacije negativnih vplivov urbanizacije.

Z izzivi obalne urbanizacije se sooča tudi Francija. Čeprav sodi med države z učinkovito zakonodajo in prakso na področju upravljanja obalnih območij, beleži podobne težave prav na področju usklajevanja javnega in zasebnega interesa (Robert et al., 2015). Ta nesoglasja izhajajo iz prenosa nekaterih upravnih pristojnosti (leta 1983) na lokalno skupnost, kar je vzpodbudilo parcialne investicijske interese in zato težje obvladovanje posledic urbanizacije na obali. Prévost in Robert (2016) sta v študiji namenske rabe prostora za obdobje 2000–2006 ugotovila 1,7-odstotno povečanje urbaniziranih površin na obalah francoskega Sredozemlja. Trend se sicer umirja, med ključne izzive pa sodi umeščanje turistične infrastrukture in usklajevanje razvojnih in varstvenih interesov.

S primerjavo naše študije in navedenih primerov lahko ugotovimo, da gre za precej primerljive metodološke korake in posledično tudi rezultate, zlasti na področju ugotavljanja deleža pozidanih zemljišč (načeloma vsi temeljijo na analizi pokrivnosti tal CORINE – COOrdination of INformation on the Environment). Vzorednice vidimo tudi v navedeni tipologiji obalnih sekvenc, čeprav je slovenski primer (CAMP) ter njihova interpretacija v naši raziskavi bolj usmerjena v vizualne kot programske lastnosti posameznih sekvenc. Na področju ugotavljanja usklajenosti javnega in zasebnega interesa z uporabo parametrov ICZM in MSP pa študije niso povsem primerljive, saj niso bile namensko usmerjene v to področje.

ZAKLJUČEK

Načrtovanje posegov v slovenskem obalnem pasu že sedaj zaznamujejo različne fizične in varstvene omejitve. Čeprav v prostoru obstaja še relativno majhen delež neizkoriščenih zemljišč, se vsemu navkljub urbanizacija še vedno širi. Ob tem se postavlja vprašanje, ali je v aktualnem investicijskem valu res treba poseči čisto po vseh razpoložljivih površinah oziroma kolikšen delež potenciala zapustiti prihodnjim generacijam. Vsekakor imajo za bodoči razvoj obalnega prostora, kljub formalnim določbam strateških aktov, pomembno vlogo sektorji v vlogi nosilcev urejanja prostora ter politični deležniki na lokalni ravni (z javnim mandatom), ki neposredno odločajo o podrobni vsebini in obliki obalnega pasu.

V okviru podrobne analize razvojnih pobud na območju občine Izola smo ugotovili, da vsi projekti izražajo veliko poslovno, programsko in oblikovno ambicioznost. Posplošimo lahko, da je investicijski interes prisoten praktično na celotni obali občine ter da je njegova – vsaj delna – realizacija v prihodnosti precej verjetna. Pobudniki so aktivni tudi na področju promocije in utemeljevanja pozitivnih učinkov na splošni družbeni razvoj. Ob tem se utemeljeno sprašujemo, ali zasebni kapital res lahko prispeva k ciljem javnega interesa in pod kakšnimi pogoji. V določenih primerih zagotovo, vendar je v vsakem primeru posebej treba upoštevati širši časovni in prostorski vidik rabe prostora ter zagotoviti nedominantnost posamezne dejavnosti na račun ostalih. Vlaganja v razvoj turizma v obalnem pasu so investicijsko in razvojno v tem trenutku vsekakor privlačna in všečna, vendar porajajo dilemo, ali je izrivanje ostalih dejavnosti, ki so tradicionalno vezane na morje, v dolgoročnem javnem interesu. Dejavnosti, kot so ribištvo, pomorski promet, solinarstvo, urbana raba obalnega pasu, prispevajo k njegovi identiteti in ohranitvi njihove prisotnosti zagotovo predstavlja dolgoročni javni interes. V tem kontekstu je tudi mogoče razumeti protekcionistične odzive institucij varstva naravne in kulturne dediščine, ki kljub ostalim mehanizmom še vedno predstavljajo osrednji branik »javnega interesa«.

Usoda posameznih projektov in posledic v prostoru je vedno bolj odvisna tudi od odziva širše strokovne in laične javnosti. Višanje okoljske ozaveščenosti, zavedanja o omejitvah nacionalnega prostora in spoznavanje tujih primerov dobrih praks v širši populaciji vzpodbujajo razmislek o razvojnih prioritetah in vrednotah. Odpirajo se dileme o legalnosti in legitimnosti, o družbenih normah in ponovni opredelitvi razvojnih ciljev. Vzorednost procesov priprave OPN in PPN vsekakor ponuja ustrezen formalni okvir za dodatno soočanje interesov in premislek o viziji razvoja v tem omejenem prostoru.

ANALYSIS OF PLANNED SPATIAL DEVELOPMENTS IN SLOVENIA'S COASTAL ZONE IN TERMS OF TRANSFORMATION OF THE EXISTING SITUATION

Gregor ČOK

University of Ljubljana, Faculty of Civil and Geodetic Engineering, Zoisova 12, 1000 Ljubljana, Slovenia
e-mail: gregor.cok@fgg.uni-lj.si

Andrej MLAKAR

Studio mediterana, Pittonijeva 9, 6310 Izola, Slovenia
e-mail: studio.mediterana@siol.net

Manca PLAZAR

Manca Plazar s.p., Urban and Architectural Business, Vinjole 34, 6320 Portorož, Slovenia
e-mail: manca.plazar@gmail.com

Blaž REPE

University of Ljubljana, Faculty of Arts, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana, Slovenia
e-mail: blaz.repe@ff.uni-lj.si

SUMMARY

The Northern Adriatic region is facing a variety of interests, which are formally reconciled in various planning processes. A Maritime Spatial Plan is being drafted for the Slovenian sea and coastline at the national level and a new generation of spatial documents at the local level.

In this context, the interests of conservation, sustainable natural resources management, and dilemmas related to business and public interests have been placed at the forefront. At the implementation level, investment incentives for spatial developments aiming to provide for an adequate infrastructure to carry out a specific activity are of key concern.

Using a descriptive method, we first analysed the existing spatial conditions (developed and undeveloped land) and prepared an overview of the existing professional approaches in coastal zone management. In the second phase we recorded the current investment incentives across the entire Slovenian coast and analysed in detail the situation in the Municipality of Izola. Using a comparative method we determined that in most cases these initiatives originate from the fields of tourism and recreation. In the spatial sense, municipalities make up 58% of the entire coastline, which means that their potential implementation would significantly change the existing spatial situation. This finding opens up questions on coordination of all potential activities related to the marine environment and on the general public interest goals. The methodology of preparing spatial documents, originating from international commitments on integrated coastal zone management, provides an appropriate opportunity to make well-considered decisions and work towards a legitimate vision of development in this area.

Keywords: coastal zone, spatial forms, land developments, planning process, public interest

VIRI IN LITERATURA

- Alexander, E. R. (2002):** The Public Interest in Planning: From Legitimation to Substantive Plan Evaluation. *Planning Theory*, 1, 3, 226–249.
- Alfasi, N. (2009):** Can Planning Protect the Public Interest? *Geography Research Forum*, 29, 83–102.
- Allmendinger, P., Barker, A. & S. Stead (2002):** Delivering Integrated Coastal-zone Management through Land-use Planning. *Planning Practice and Research*, 17, 2, 175–196.
- Ažman Momirski, L. (2015):** Urbani obalni prostori Kopra: primerjava prostorskih prvin pristanišča v Kopru v prvotnih in sodobnih načrtih. *Annales, Series Historia et Sociologia*, 25, 1, 19–32.
- Ažman Momirski, L. (2017):** Slovenia's Construction Act and Implementation Plans: a Case Study of Izola IPA-8. V: *World Multidisciplinary Civil Engineering-Architecture-Urban Planning Symposium, IOP conference series, Materials science and engineering*, 245, 8, 1–8.
- Barcelonska konvencija (1975):** Convention for the Protection of the Mediterranean Sea Against Pollution. Dostopno na: https://ec.europa.eu/environment/marine/international-cooperation/regional-sea-conventions/barcelona-convention/index_en.htm (zadnji pristop: 24. 5. 2021).
- Bolčič, J. (2016):** Prostorski posegi v območje morja in obalnega pasu med legalnostjo in legitimnostjo. Magistrsko delo. Ljubljana, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo.
- Bricelj, M. (2003):** Zavarovana območja in upravljanje z Obalo. Zavarovana območja in njihov pomen za turizem. Morska učna pot. Mesečev zaliv in njegovi zakladi: strokovni seminar in terensko delo. Koper, Univerza na Primorskem, 6–9.
- Buanes, A., Jentoft, S., Karlsen, G. R., Maurstad, A. & S. Søreng (2004):** In whose Interest? An Exploratory Analysis of Stakeholders in Norwegian Coastal Zone Planning. *Ocean and Coastal Management*, 47, 207–223.
- Campbell, H. & R. Marshall (2002):** Utilitarianism's Bad Breath? A Re-evaluation of the Public Interest Justification for Planning. *Planning Theory*, 1, 2, 163–187.
- Cori, B. (1999):** Spatial Dynamics of Mediterranean Coastal Regions. *Journal of Coastal Conservation*, 5, 105–112.
- Čok, G. (2018):** Pravni okvir in strokovne prakse pri planiranju in načrtovanju posegov v obalnem pasu. V: *Zavodnik Lamovšek, A. (ur.): Prostorski načrtovalci 21. stoletja, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo Univerze v Ljubljani*, 135–141.
- Čok, G. & J. Bolčič (2018):** Protokol o celovitem upravljanju obalnih območij v Sredozemlju in sodelovanje javnosti pri prostorskih posegih v slovenskem obalnem pasu. *Annales, Series Historia et Sociologia*, 28, 3, 553–568.
- Čok, S. (2016):** Sovplivanje rab morja in kopnega: usmeritve za usklajevanje rab obalnega pasu med Kopr in Izolo. Diplomsko delo. Ljubljana, Biotehniška fakulteta, Oddelek za krajinsko arhitekturo.
- Dalla Valle, S., Dalla Valle, B., Thaler, J., Dalla Valle, N. & B. Šantelj (2014):** Uskladitev režimov v 100-m priobalnem pasu Jadranskega morja z zahtevami 8. člena protokola ICZM. Ljubljana, Urbi d. o. o., Oblikovanje prostora, Ljubljana, in IPO, Inštitut za pravo okolja, Ljubljana.
- Direktiva 2014/89/EU (2014):** Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. julija 2014 o vzpostavitvi okvira za pomorsko prostorsko načrtovanje. Uradni list Evropske unije, L 257, 135–145.
- EEA (2006):** The Changing Faces of Europe's Coastal Areas, European Environment Agency. Copenhagen, EEA Report n°6, 107.
- Forester, J. (1993):** Critical Theory, Public Policy and Planning Practice: Toward a Critical Pragmatism. Albany, New York Press.
- Foški, M. & A. Zavodnik Lamovšek (2019):** Monitoring Land-use Change using Selected Indices. *Acta geographica Slovenica*, 59, 2, 161–175.
- Gabrijelčič, P., Steinman, F., Gazvoda, D., Plazar Mlakar, M., Mlakar, A., Hudnik, Š., Čok, G., Gosar, L., Penko, N., Froggat, N., Appolonio, M., Ogrizek, V. & J. Napotnik (2005):** Podrobnejša zasnova prostorskih ureditev obalnega pasu: Integralno poročilo (CAMP). Ljubljana, Fakulteta za arhitekturo.
- González-Riancho, P., Sanò, M., Medina, R., García-Aguilar, O. & J. Areizaga (2009):** A Contribution to the Implementation of ICZM in the Mediterranean Developing Countries, *Ocean & Coastal Management*, 51, 11, 545–558.
- Healey, P. (1997):** Collaborative Planning: Shaping Places in Fragmented Societies. Basingstoke. Macmillan.
- Huggett, D. (1998):** The Role of Federal Government Intervention in Coastal Zone Planning and Management. *Ocean and Coastal Management*, 39, 33–50.
- ICZM Protokol (2008):** Protokol o integralnem upravljanju obalnega območja v Sredozemlju. Ljubljana, Državni zbor RS.
- Kay, R. & J. Alder (2005):** Coastal Planning and Management. London. Taylor and Francis.
- Kerma, S. & T. Plešec (2001):** Slovenska Istra – laboratorij za preučevanje regionalne identitete. *Annales, Series Historia et Sociologia*, 11, 2, 309–318.
- Klosterman, R. (1980):** A Public Interest Criterion. *Journal of the American Institute of Planners*, 43, 3, 323–33.
- Maes, F. (2008):** The International Legal Framework for Marine Spatial Planning. *Marine Policy*, 32, 5, 797–810.
- Marsič, M. (2016):** Pomorsko prostorsko načrtovanje in celostno upravljanje obalnega območja. Magistrsko delo. Ljubljana, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo.

Melik, A. (1960): Slovenija. 4. knjiga. Slovensko Primorje. Ljubljana, Slovenska matica, 546.

Miculinič, A., Zavodnik Lamovšek, A. & G. Mrak (2018): Prostorska ureditev obalnega pasu med Koprrom in Izolo na osnovi analize potreb lokalnega prebivalstva. Urbani izziv, Strokovna izdaja, 8, 80–89.

Odlok o strategiji prostorskega razvoja Slovenije (2004): Uradni list RS, št. 76/04, 33/07.

O'Donnell, T. & L. Gates (2013): Getting the Balance Right: A Renewed Need for the Public Interest Test in Addressing Coastal Climate Change and Sea Level Rise. Environmental and Planning Law Journal, 30, 3, 220–235.

Ogrin, D. (2012): Uvod. V: Ogrin, D. (ur.): Geografija stika Slovenske Istre in Tržaškega zaliva. Ljubljana, Založba FF, 9–13.

Olsen, S. B. (2003): Frameworks and Indicators for Assessing Progress in Integrated Coastal Management Initiatives. Ocean and Coastal Management, 46, 347–361.

Plazar Mlakar, M. & G. Čok (2019): SUPREME: pilotni projekt za pripravo osnutka pomorskega prostorskega načrta (PPN) za območje Slovenije: zaključno poročilo. Koper, U-M-A d. o. o., Koper.

Prévost, A. & S. Robert (2016): Local Spatial Planning Practices in Four French Mediterranean Coastal Territories under Pressure. Land Use Policy, 56, 68–80.

Robert, S., Prévost, A., Fox, D., Trémélo, M. L. & V. Pasqualini (2015): Coastal Urbanization and Land Planning in Southern France. MEDCOAST 15, The Twelfth International Conference on the Mediterranean Coastal Environment, Mediterranean Coastal Foundation, Varna, 119–130.

Romano, B. & F. Zullo (2014): The Urban Transformation of Italy's Adriatic Coastal Strip: Fifty Years of Unsustainability. Land Use Policy, 38, 26–36.

Rožac Darovec, V. (2003): Nekateri vidiki regionalne identitete Slovenske Istre v luči javnega mnenja. Annales, Series Historia et Sociologia, 13, 2, 361–372.

Suau, C., Bugarič, B. & A. Fikfak (2015): Urban History, Morphology and Environmental Urban Design of Maritime Spaces in the Old Town of Koper. Annales, Series Historia et Sociologia, 25, 1, 65–84.

Taussik, J. (1997): The Influence of Institutional Systems on Planning the Coastal Zone: Experience from England/Wales and Sweden. Planning Practice and Research, 12, 1, 9–19.

Taveira Pinto, F. (2004): The Practice of Coastal Zone Management in Portugal. Journal of Coastal Conservation, 10, 147–158.

Treby, E. J. & K. J. Clark (2004): Refining a Practical Approach to Participatory Decision Making: An Example from Coastal Zone Management. Coastal Management, 32, 4, 353–372.

UNEP/MAP/PAP (2015): Guidelines for the Preparation of National ICZM Strategies Required by the Integrated Coastal Zone Management (ICZM) Protocol for the Mediterranean. Split, Priority Actions Programme. Dostopno na: <https://mail.google.com/mail/u/0/#inbox?projector=1> (zadnji pristop: 9. 9. 2018).

Verovšek, Š. & L. Čavić (2017): Expressions of Spatial Quality and Local Identity in Urban Riverfronts. Annales, Series Historia et Sociologia, 27, 2, 349–362.

Zakon o urejanju prostora (2017): ZUreP-2, Uradni list RS, št. 61/17.

Viri obravnavanih pobud in projektov (preglednici 4 in 5)

Območje 1 – Začasna sidrišča za privez plovil: Projektiva inženiring d. o. o., 2012, pobudnik Občina Izola in Krajinski park Strunjan.

Območje 2 – Belvederske terase: IDZ, Načrt vzdrževalnih del in novogradnja, Pertica d. o. o., december 2016.

Območje 3 – San Simon: UN Simonov zaliv; Studio galeb d. o. o., junij 2009, pobudnik Občina Izola.

Območje 4 – Območje Delfin – urbanistična idejna zasnova območja Delfin Izola: Studio mediterana d.o.o., januar 2018; pobudnik Hotel Delfin d. o. o. in Občina Izola (območje predstavlja zgolj obalni del sicer širše prostorske ureditve IPA 7 in IPA 8).

Območje 5 – Marina Izola: Spremembe in dopolnitve strokovnih podlag in prostorskih sestavin dolgoročnega in srednjeročnega družbenega plana za območje T 1/1 marina Izola.

Območje 6 – Lungomare svetilnik Izola – ureditev obale med glavnim pomolom in svetilnikom: Pobudnik Občina Izola.

Območje 7 – Kompleks Delamaris: turistični kompleks »odprtega tipa«: Enota d. o. o. september 2017; pobudnik: lastnik zemljišč Banka Heta.

Območje 7 – Ureditev Viližanskega zaliva: Master plan ureditev Viližanskega zaliva; Fakulteta za arhitekturo, Ljubljana 2018; pobuda za OPPN skupnega pomena (2018); pobudnik Občina Izola.

Območje 8 – Ureditev območja obalne ceste in otok Viližan: Spremembe in dopolnitve prostorskih sestavin planskih dokumentov za obalno območje med Koprrom in Izolo; Studio mediterana s. p., oktober 2004; in pobuda za OPPN skupnega pomena (2018); pobudnik Občina Izola.